

Το πανεπιστήμιο των «ομάδων»

ΤΗ **ΜΑΡΙΑΣ Α. ΜΜΙΚΟΥ**
Καθηγήτριας ΕΜΠ

Με το νόμο 1263/82 η τότε κυβέρνηση -ίσως γιατί πίστευε ότι έτσι θα εξασφάλιζε γρηγορότερα την αποχύντοποίηση των πανεπιστημίων- καθιέρωσε ένα διεθνώς πρωτότυπο μοντέλο διακυβέρνησης με τρεις ομάδες -διδασκτικό προσωπικό, φοιτητές και διοικητικό προσωπικό- οι οποίες συμμετείχαν ισότιμα σε όλα τα Όργανα, στις εκλογές των διοικήσεων κ.λπ. Η ιδέα μπορεί να είχε κάποια αξία μέχρι την επίτευξη αυτού του στόχου. Από εκεί και πέρα, όμως, το ιδιόμορφο αυτό πανεπιστήμιο των «ομάδων» παρέκκλινε πάρα πολύ από την «τυπολογία» όλων σχεδόν των πανεπιστημίων παγκοσμίως.

ΓΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ, η συμμετοχή στις εκλογές των διοικήσεων με ακαδημαϊκού προσωπικού, δηλαδή με δικαίωμα «εκλέγειν» αλλά όχι «εκλέγεσθαι», εκτός από αμφίβολη, απέβη και μοιραία λόγω κυρίως των «δοσοληψιών» που έθρεψαν πόλους εξουσίας εκτός του ακαδημαϊκού ιστού, με συχνά αφανείς και υπόγειες δράσεις και διαδικασίες. Δημιουργήθηκε δηλαδή ένα μόρφωμα, αυτό που συνήθως ονομάζουμε «βαθύ πανεπιστήμιο», όπου μειοψηφίες, συνήθως με κομματική ή συντεχνιακή ανάμιξη και στήριξη, απέκτησαν δυσανάλογα μεγάλη δύναμη επιβολής άποψης, ακόμα και διά της βίας, με μέσα όπως καταλήψεις, διάλυση συγκλήτων, συνελεύσεων και μαθημάτων με κομματικά, συντεχνιακά ή άλλα αιτήματα, αλλά πολλές φορές και για επίδειξη ισχύος. Δυστυχώς, ούτε οι διοικήσεις των Ιδρυμάτων ούτε η Πολιτεία αποδείχθηκαν ικανές ή πρόθυμες να θεραπεύσουν αυτό το «καρκίνωμα» για τον ελληνικό ακαδημαϊκό χώρο.

ΤΟ 2011 θεσπίσθηκε ένας νέος νόμος, γνωστός και ως «νόμος Διαμαντοπούλου». Παρά τη μεγάλη πλειοψηφία με την οποία ψηφίσθηκε στη Βουλή, συνάντησε δυναμική αντίδραση, κυρίως από το «βαθύ» σύστημα, καθυστέρησε στην εφαρμογή

και διατάξεις καθοριστικές της αρχικής ταυτότητάς του ουσιαστικά κατάργήθηκαν από τον επόμενο υπουργό Παιδείας λόγω των μεγάλων πιέσεων. Παρά τα αρνητικά σημεία του (π.χ. ο απαράδεκτος τρόπος εκλογής ΔΕΠ) έκανε κάποια σημαντικά βήματα, μεταξύ των οποίων η ανάθεση των αποφάσεων στο ακαδημαϊκό προσωπικό μόνο. Στο λίγο διάστημα εφαρμογής του, δεν μπορώ να ισχυριστώ ότι μετριάστηκαν σημαντικά τα παραπάνω αρνητικά, τόσο επειδή αυξήθηκαν οι αντιδράσεις των «ομάδων» που έμειναν έξω, και δυστυχώς έχουν βαθιές ρίζες, όσο και γιατί συνέπεσε με τη βαθιά οικονομική και κοινωνική κρίση της χώρας. Νέα Όργανα, όπως τα Συμβούλια Ιδρύματος (Σ.Ι.), δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα, οι δομές διαχείρισης της έρευνας δεν άλλαξαν, οι νέες διοικήσεις δεν διαφέρουν και πολύ στην πράξη από τις προηγούμενες, οι γενναίες μεταρρυθμίσεις δεν ήρθαν κ.λπ.

ΑΝΤΙ, ΩΣΤΟΣΟ, να αφήσουμε το χρόνο στο νέο αυτό θεσμικό πλαίσιο να λειτουργήσει και να διορθώσουμε τα κακώς κείμενά του, έρχεται η νέα κυβέρνηση να βάλει και αυτή το χέρι της στο δύσμοιρο πανεπιστήμιο. Χωρίς να έχει έτοιμο ένα συνολικό πλαίσιο, παρουσίασε ένα νομοσχέδιο «λίγο απ' όλα» με σημειακές παρεμβάσεις, κάποιες από τις οποίες περιέχουν θετικές τροποποιήσεις (π.χ. εκλογές μελών ΔΕΠ), αλλά οι περισσότερες -υποθέτω για ιδεολογικούς λόγους ή προεκλογικές δεσμεύσεις- μας επιστρέφουν ολοταχώς στο παρελθόν. Για παράδειγμα, επαναφέρει τις μη ακαδημαϊκές ομάδες ξανά στο σύστημα διοίκησης, καταργεί τα Σ.Ι. (που τα είχε δαιμονοποιήσει) και τις ηλεκτρονικές ψηφοφορίες, που, λόγω της βίας που ασκούν οι διάφορες μειοψηφίες στις εκλογικές διαδικασίες, παρέχουν μια εγγύηση ευρύτερης συμμετοχής.

ΕΧΟΝΤΑΣ ζήσει προσωπικά όλα τα παραπάνω, ειλικρινά είναι η πρώτη φορά που λυπάμαι τόσο βαθιά για το ελληνικό πανεπιστήμιο: βρίσκεται στο έλεος της οικονομικής ασφυξίας, της προχειρότητας, της ιδεοληψίας και της εγκατάλειψης. Μπορούμε άραγε να το υπερασπιστούμε; ■